

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA

F. G. JACOBSA,

predstavljeni 2. junija 2005¹

1. V tem primeru Komisija zahteva, naj Sodišče ugotovi, da Veliko vojvodstvo Luksemburg ni izpolnilo nekaterih obveznosti iz člena 7(5) Direktive 97/33/ES² in člena 18(1) in (2) Direktive 98/10/ES³, ki se nanaša na vsakoletno preveritev neodvisnega pristojnega organa skladnosti sistemov stroškovnega računovodstva telekomunikacijskih operaterjev in na vsakoletno objavo izjave o skladnosti.

tožbe, s sklicevanjem v tožbi na poznejšo zakonodajo pa je kršila predhodni postopek in pravico do obrambe Luksemburga. V vsakem primeru je tožba neutemeljena.

Zakonodaja

Ureditev Skupnosti na področju telekomunikacij

2. Luksemburška vlada najprej trdi, da je tožba nedopustna, ker so zadevni direktivi nadomestili drugi predpisi prava Skupnosti, še preden je bila tožba vložena. Zato Komisija nima pravnega interesa za vložitev

3. Od leta 1987⁴ se z namenom izboljšati konkurenčnost sektorja razvija ureditev Skupnosti na področju telekomunikacijske infrastrukture in storitev.

1 — Jezik izvirnika: angleščina.

2 — Evropskega parlamenta in Sveta 97/33/ES z dne 30. junija 1997 o medomrežnem povezovanju v telekomunikacijah za zagotavljanje univerzalne storitve in medobratovalnosti z uporabo načel zagotavljanja odprtosti omrežja (ONP) (UL L 199, str. 32).

3 — Evropskega parlamenta in Sveta 98/10/ES z dne 26. februarja 1998 o uporabi sistema zagotavljanja odprtosti omrežij (ONP) pri govorni telefoniji in o univerzalnih storitvah za telekomunikacije v konkurenčnem okolju (UL L 101, str. 24).

4 — Glej „Naproti dinamičnemu evropskemu gospodarstvu – Zelena knjiga o razvoju skupnega trga telekomunikacijskih storitev in opreme“ COM(87) 290 konč.

4. Bistvena značilnost je razdelitev regulativnih in operacijskih funkcij; prva se postopoma odvzema javnim telekomunikacijskim operaterjem (običajno nekdanji monopolisti) in poverja neodvisnim organom – zdaj imenovanim „nacionalni regulativni organi“ – v vsaki državi članici⁵, da bi se med javnimi operaterji in drugimi operaterji zagotovila konkurenca ob enakih pogojih.

manj zahtevn[o] uredit[ev] dostopa do trga za elektronska komunikacijska omrežja in storitve v celotni Skupnosti.“⁶ Ena izmed značilnosti Direktive je bila možnost, da se nekatere obveznosti, ki so bile prej uvedene, da bi se dosegla svobodna konkurenca, lahko na področjih, kjer je bilo mogoče potrditi obstoj svobodne konkurence, omilijo.

5. V procesu naj bi bila med drugim od 1. januarja 1998 vzpostavljena popolna liberalizacija, in sicer na podlagi „regulativnega okvira iz leta 1998“, ki je vseboval številne direktive, sprejete večinoma v letih od 1996 do 1998, vključno z direktivama, katerih domnevna kršitev je očitana v obravnavanem primeru.

7. Novi okvir je nadomestil in v velikem delu razveljavil okvir iz leta 1998, in sicer s številnimi prehodnimi ukrepi, ki so bili v tem primeru podrobno obravnavani.

Regulativni okvir iz leta 1998

Direktiva 97/33

6. Po preučitvi, opravljeni leta 1999, in sklepih Evropskega Sveta v Lizboni z dne 23. in 24. marca 2000, je bil leta 2002 sprejet „nov regulativni okvir“, ki naj bi bil vzpostavljen do 24. julija 2003. Njegov splošni namen je bil zagotoviti „bolj usklajen[o] in

8. Cilj Direktive 97/33 je bil vzpostaviti splošni okvir za povezljivost na javna telekomunikacijska omrežja in javno dostopne telekomunikacijske storitve ter določiti pravične, sorazmerne in nediskriminatorne po-

5 — Glej na primer člen 6 Direktive Komisije 88/301/EGS z dne 16. maja 1988 o konkurenci na trgih za telekomunikacijsko terminalsko opremo (UL L 131, str. 73) in člen 7 Direktive Komisije 90/388/EGS z dne 28. junija 1990 o konkurenci na trgih za telekomunikacijske storitve (UL L 192, str. 10).

6 — Glej prvo uvodno izjavo k Direktivi 2002/20/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (Direktiva o odobritvi) (UL L 108, str. 21).

goje za povezljivost in medobratovalnost.⁷ Eden izmed teh pogojev je bila – če je subjekt, ki je opravljal telekomunikacijske storitve, imel občutno tržno moč ali je imel posebne oziroma ekskluzivne pravice na področju, ki ni sodilo v telekomunikacije – ločitev računovodstva teh dejavnosti, da bi se preprečile nepravilne navzkrižne subvencije, in razločitev vseh elementov stroškov in dohodkov, ki so povezani s temi dejavnostmi, s čimer bi se zagotovila preglednost prenosov stroškov znotraj tega subjekta.⁸

9. Za doseg tega namena je člen 7(5) določal:

„Komisija pripravi [...] priporočila na področju sistemov stroškovnega računovodstva in ločenega računovodstva na področju medomrežnega povezovanja. Nacionalni regulativni organi morajo zagotoviti, da sistemi stroškovnega računovodstva, ki jih uporabljajo zadevni subjekti⁹, ustrezajo izvajanju pogojev iz tega člena in da se opirajo na ustrezno razčlenjene listine [...].

Nacionalni regulativni organi morajo zagotoviti, da je na zahtevo na voljo opis sistema stroškovnega računovodstva, ki prikazuje

vsaj glavne kategorije, po katerih so stroški razvrščeni v skupine, in pravila, ki se uporabljajo za razporeditev stroškov medomrežnega povezovanja. Skladnost s stroškovnim računovodstvom preverja nacionalni regulativni organ ali drug usposobljeni organ, ki deluje neodvisno od telekomunikacijskega podjetja in ga potrdi nacionalni regulativni organ. Izjava o skladnosti se objavi vsako leto.“

10. Komisija je priporočila iz člena 7(5) sprejela 8. aprila 1998.¹⁰

11. Člen 23(1) Direktive 97/33 določa: „Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, ki so potrebni za izpolnitev zahtev iz te direktive do 31. decembra 1997.“

Direktiva 98/10

12. Direktiva 98/10 se je nanašala predvsem na liberalizacijo sektorja govorne telefonije.

7 — Druga uvodna izjava.

8 — Enajsta uvodna izjava.

9 — V bistvu gre za javne telekomunikacijske operaterje z „občutno tržno močjo“ (člen 7(1)).

10 — Priporočilo Komisije 98/195/ES o medomrežnem povezovanju na liberaliziranem telekomunikacijskem trgu (Del 2 – Ločeno računovodstvo in stroškovno računovodstvo) (UL L 141, str. 6).

Eden izmed namenov je bil omogočiti uporabnikom storitve za dostopno ceno.¹¹ V zvezi s tem je v uvodnih izjavah izrecno navedeno, da „mora preglednost cen zagotoviti, da zasebni uporabniki ne subvencionirajo poslovnih strank.“¹²

člena 17 in da usklajenost teh sistemov nadzoruje usposobljen organ, ki je neodvisen od teh podjetij. Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da se izjava o skladnosti objavi vsako leto.

13. Tako naj bi glede določanja cen nacionalni regulativni organi v skladu s členom 17(1) zagotovili, da subjekti, ki so opravljali storitve govorne telefonije in so imeli „občutno tržno moč“, izpolnijo vrsto tarifnih načel, ki so opredeljena v členu 17, od (2) do (6).

2. Nacionalni regulativni organi morajo zagotoviti, da je na zahtevo na voljo opis sistema stroškovnega računovodstva, določen v odstavku 1, ki prikazuje vsaj glavne kategorije, po katerih so stroški razvrščeni v skupine, in pravila, ki se uporabljajo za razporeditev stroškov za storitve govorne telefonije. Na zahtevo sporočijo Komisiji podatke o sistemu stroškovnega računovodstva, ki ga uporabljajo zadevna podjetja.

14. Kolikor je to upoštevno, je člen 18, naslovljen „Načela stroškovnega računovodstva“, določal:

[...]“

„1. Države članice morajo zagotoviti, da podjetja spoštujejo načela stroškovne naravnosti v skladu s členom 17, da so sistemi stroškovnega računovodstva, ki jih uporabljajo podjetja, primerni za namene uporabe

15. V skladu s členom 32(1) naj bi države članice sprejele zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev z direktivo, najpozneje do 30. junija 1998.

¹¹ — Četrta uvodna izjava.

¹² — Štirinajsta uvodna izjava.

Novi regulativni okvir

Direktive 2002/19 in člen 16 Direktive 2002/22, ne ohranijo v veljavi; v drugih primerih pa se na podjetja naložijo primerne obveznosti.

Direktiva 2002/21/ES¹³

16. Na podlagi člena 26 Direktive 2002/21 sta bili, z učinkom od 25. julija 2003, med drugim razveljavljeni Direktivi 97/33 in 98/10.

Direktiva 2002/19/ES¹⁴

17. Vendar so bile v skladu s členom 27, naslovljenim „Prehodni ukrepi“, države članice obvezane ohraniti vse obveznosti po nacionalni zakonodaji iz člena 7 Direktive 2002/19/ES (Direktiva o dostopu) in člena 16 Direktive 2002/22/ES (Direktiva o univerzalnih storitvah), dokler nacionalni regulativni organ v skladu s členom 16 te direktive ne presodi o teh obveznostih.

18. Člen 16 določa, da nacionalni regulativni organi opravijo analizo trga. Načeloma velja, da če ugotovijo obstoj učinkovite konkurence, se obveznosti, naložene na podjetja, na katere se nanašata med drugim člen 7

19. Člen 7 Direktive 2002/19, na katerega se nanašata člena 16 in 27 Direktive 2002/21, med drugim določa: „Države članice ohranijo vse obveznosti za podjetja, ki zagotavljajo javna komunikacijska omrežja in/ali storitve v zvezi z dostopom in medomrežnim povezovanjem, ki so veljale pred datumom začetka veljavnosti te direktive po [med drugim, členu 7 Direktive 97/33], dokler se te obveznosti ne pregledajo in dokler ni sprejeta odločitev v skladu“ s členom 16 Direktive 2002/21.

13 — Direktiva 2002/21/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (Okvirna direktiva) (UL L 108, str. 33).

14 — Direktiva 2002/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju (Direktiva o dostopu) (UL L 108, str. 7).

20. Države članice so morale do 24. julija 2003 sprejeti in objaviti zakone in druge predpise, potrebne za izpolnitev obveznosti iz te direktive. *Povzetek*

Direktiva 2002/22/ES¹⁵

21. V skladu s členom 16 Direktive 2002/22, na katerega se nanašata člena 16 in 27 Direktive 2002/21, so države članice obvezane, da ohranijo vse obveznosti v zvezi z maloprodajnimi tarifami za zagotavljanje dostopa do javnega telefonskega omrežja in njegovo uporabo, določenimi po členu 17 Direktive 98/10/ES, dokler se jih ne pregleda in o njih presodi v skladu s členom 16 Direktive 2002/21.

22. Države članice so morale do 24. julija 2003 sprejeti in objaviti zakone in druge predpise, potrebne za izpolnitev obveznosti iz te direktive.

23. Države članice so morale zagotoviti, da bo do 31. decembra 1997 potrjena skladnost obveznosti v zvezi s stroškovnim računovodstvom iz člena 7(5) Direktive 97/33 in da se ustrezna izjava o tem objavi vsako leto. Člen 7(5) je bil razveljavljen z učinkom od 25. julija 2003 in nadomeščen z novim postopkom presoje, ki naj bi se začel uporabljati do 24. julija 2003. Vendar so morale države članice ohraniti v veljavi vse obveznosti, naložene na podjetja, ki so prej veljale na podlagi člena 7(5), dokler se glede obveznosti ni odločilo v okviru postopka presoje.

24. Poleg tega so morale do 30. junija 1998 države članice preveriti skladnost z obveznostmi v zvezi s stroškovnim računovodstvom po členu 18 Direktive 98/10, ki naj bi se oblikovale po načelu stroškovne naravnosti iz člena 17 te direktive, in zagotoviti, da se v zvezi s tem vsako leto objavi ustrezna izjava. Kot v prejšnjem primeru so bile tudi te določbe razveljavljene z učinkom od 25. julija 2003 in nadomeščene z istim novim postopkom presoje. Vendar so morale države članice ohraniti v veljavi vse obveznosti,

¹⁵ — Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (Direktiva o univerzalnih storitvah) (UL L 108, str. 51).

naložene na podjetja, ki so prej veljale na podlagi člena 7(5) Direktive 98/10, dokler se glede obveznosti ni odločilo v okviru postopka presoje.

27. Nacionalni regulativni organ je bil najprej Institut Luxembourgeois de Télécommunications (v nadaljevanju: ILT), ki je bil pozneje spremenjen v Institut Luxembourgeois de Régulation (v nadaljevanju: ILR).¹⁶

25. Tu je treba opozoriti, da je Sodišče v zadevi Komisija proti Luksemburgu z dne 10. marca 2005 (C-236/04) ugotovilo, da Veliko vojvodstvo Luksemburg, s tem da ni sprejelo zakonov in drugih predpisov, potrebnih za usklajitev z Direktivami 2002/19, 2002/20, 2002/21 in 2002/22, ni izpolnilo obveznosti iz teh direktiv. Luksemburg je v tistem postopku priznal, da ni prenesel direktiv v nacionalno zakonodajo v predpisanem roku.

28. Leta 1998 je luksemburška vlada Komisiji poslala kopije različnih zakonskih ukrepov, ki jih je sprejela, da bi v nacionalno zakonodajo prenesla določbe, med drugim, Direktiv 97/33 in 98/10.

29. Komisija je 9. marca 2000 od luksemburške vlade zahtevala, naj ji, med drugim, predloži:

Predhodni postopek

26. V Luksemburgu precej več kot polovico trga telekomunikacij, bodisi na splošno ali na področju govorne telefonije, nadzoruje javni operater Entreprise des Postes et Télécommunications (v nadaljevanju: EPT). Ni sporno, da ima EPT „občutno tržno moč“ v smislu člena 7(1) Direktive 97/33 in člena 17(1) Direktive 98/10, tako da ima obveznosti v zvezi s stroškovnim računovodstvom, ki izhajajo iz člena 7(5) prve in iz člena 18(1) in (2) zadnjeomenjene direktive.

— opis sistema stroškovnega računovodstva, ki je naveden in opredeljen v členih 7(5) Direktive 97/33 ter 18(1) in (2) Direktive 98/10;

— kopije vsakoletnih izjav o skladnosti, ki so zahtevane v navedenih določbah, za leti 1998 in 1999.

¹⁶ — Zakon z dne 24. julija 2000 v zvezi z organizacijo trga električne energije.

30. Luksemburška vlada je v odgovoru z dne 8. junija 2000 predložila podatke v zvezi s sistemi stroškovnega računovodstva, ne pa tudi izjav o skladnosti. V odgovoru je bilo namreč navedeno, da v upoštevni zakonodaji niso predvideni sistemi stroškovnega računovodstva, ki bi jih izvajal ILT ali drug organ, in da ni mogoče izdati potrdila o skladnosti, ker EPT ILT ni dal na voljo vseh potrebnih podatkov.

vsako leto. Ker pa naj bi te določbe začele veljati šele 6. maja 2001, bi bilo prvo potrdilo objavljeno šele za leto 2000 ali 2001.

31. Komisija je luksemburški vladi 30. aprila 2001 poslala pisni opomin, v katerem je izrazila mnenje, da nacionalni ukrepi za prenos ne vsebujejo jasne obveznosti glede vsakoletne objave izjave o skladnosti, in opozorila, da nobena takšna izjava dejansko ni bila objavljena. Komisija je luksemburško vlado pozvala, naj ji stališče predloži v roku dveh mesecev.

33. Komisija je 21. marca 2002 luksemburški vladi v skladu s členom 226 ES poslala obrazloženo mnenje (v nadaljevanju: prvo obrazloženo mnenje), ki se je nanašalo na člen 7(5) Direktive 97/33, skupaj z nadaljnjim pisnim opominom v zvezi z omenjeno določbo in členom 18(1) Direktive 98/10.

34. Komisija je v prvem obrazloženem mnenju trdila, da ILT ni sprejel potrebnega za preveritev skladnosti s sistemom stroškovnega računovodstva in ni objavil s tem povezanih izjav o skladnosti za leti 1998 in 1999, kot je to za oba primera zahtevano v členu 7(5) Direktive 97/33. Komisija je Luksemburg pozvala, naj v roku dveh mesecev izpolni zahteve iz obrazloženega mnenja.

32. Luksemburška vlada je k odgovoru z dne 13. julija 2001 priložila kopijo uredbe Velikega vojvodstva z dne 18. aprila 2001, ki je določala, da skladnost sistemov stroškovnega računovodstva preveri pristojen in neodvisen organ in da se poročila o skladnosti objavijo

35. Luksemburška vlada je v odgovoru navedla, da so bile zadevne določbe sprejete z uredbo z dne 18. aprila 2001, ki je začela veljati 6. maja 2001, vendar brez retroaktivnega učinka.

36. V drugem pisnem opominu z dne 21. marca 2002 je Komisija trdila, da očitno ni bila izvršena preveritev skladnosti s sistemi stroškovnega računovodstva in da, v nasprotju s členom 7(5) Direktive 97/33 in členom 18(1) Direktive 98/10, za leto 2000 ni bila objavljena izjava o skladnosti. Luksemburško vlado je pozvala, naj v roku dveh mesecev predloži stališča.

39. Luksemburška vlada je 1. oktobra 2003 odgovorila podobno kot v dopisu z dne 28. maja 2002; k odgovoru je priložila kopijo smernic za ločeno računovodstvo, ki jih je izdal ILR, in navedla, da ILR namerava naložiti upravne kazni EPT, če ta ne bo izpolnil obveznosti.

Predlogi strank

37. Luksemburška vlada je 28. maja 2002 odgovorila praktično enako, namreč da so bili predpisi spremenjeni z uredbo z dne 18. aprila 2001, ki je začela veljati 6. maja 2001, vendar brez retroaktivnega učinka.

40. Komisija Sodišču predlaga, naj:

38. Komisija je 11. julija 2003 luksemburški vladi v skladu s členom 226 ES poslala nadaljnje obrazloženo mnenje, v katerem je trdila, da glede na podatke, ki so ji na voljo, do zdaj še ni bila opravljena preveritev in niso bile objavljene kakršnekoli izjave o skladnosti, ki so zahtevane v členu 18(1) in (2) Direktive 98/10. Komisija je sklepala, da Luksemburg, s tem da dejansko ni pravilno izvedel ukrepov, ki so bili sprejeti za prenos teh določb v nacionalno zakonodajo, ni izpolnil obveznosti iz te direktive; in Luksemburg pozvala, naj v roku dveh mesecev izpolni zahteve iz obrazloženega mnenja.

- ugotovi, da Veliko vojvodstvo Luksemburg, s tem da ni izpolnilo obveznosti, da neodvisen usposobljen organ preveri skladnost sistemov stroškovnega računovodstva in da se objavi izjava o skladnosti za leti 1998 in 1999, v skladu s členom 7(5) Direktive 97/33 ni izpolnilo obveznosti iz te direktive;
- ugotovi, da s tem, da v praksi ni pravilno uporabilo ukrepov za namene prenosa člena 18(1) in (2) Direktive 98/10/ES glede preveritve nacionalnega regulativ-

nega organa ali drugega usposobljenega organa, ki je neodvisen od telekomunikacijskega podjetja in potrjen od nacionalnega regulativnega organa, skladnosti sistema stroškovnega računovodstva, ni izpolnilo obveznosti člena 18 te direktive.

bile v tožbi navedene prehodne določbe, ki v predhodnem postopku niso bile omenjene, pa je nedopusten poskus spremembe pravne podlage postopka in kršitev pravice do obrambe Luksemburga.

Dopustnost

41. Luksemburg trdi, da je bila – glede domnevne kršitve Direktive 98/10 – ta direktiva razveljavljena pred iztekom roka za uskladitev drugega obrazloženega mnenja; tožba Komisije je tako v tem smislu nedopustna. Dalje, čeprav v zvezi z Direktivo 97/33 formalno to ni enak primer; je položaj v bistvenem vendarle primerljiv, saj je Komisija, ko je poslala prvo obrazloženo mnenje, že končala delo nad predlogi za nov regulativni okvir, s katerim je bila zadevna direktiva razveljavljena. Vsekakor pa Komisija nima pravnega interesa za začetek postopka, saj sta bili obe domnevno kršeni direktivi razveljavljeni, še preden je bila zadeva predstavljena Sodišču. Dejstvo, da so

42. Komisija trdi, da se s prehodnimi določbami novega regulativnega okvira ohranijo v veljavi zadevne obveznosti iz okvira iz leta 1998, dokler se v skladu z novim okvirjem ne sprejme odločitev o ustreznih ukrepih; poudarja, da Luksemburg še vedno ni uskladal svoje zakonodaje z novim okvirjem. Komisija v zvezi s tem navaja sodno prakso, iz katere izhaja, da „je ob spremembi prava Skupnosti, ki se zgodi med predhodnim postopkom, dopustno, da Komisija ugotovi neizpolnitev obveznosti, ki izvirajo iz prvotnega besedila skupnostnega akta, pozneje spremenjenega ali razveljavljenega, in ki so ohranjene z novimi določbami.“¹⁷ Sodna praksa torej potrjuje, da je tožba dopustna in da s sklicevanjem na prehodne določbe ni bil razširjen predmet spora ali kršena pravica do obrambe.

43. Obe stranki sta precej podrobno razpravljali o pomenu sodne prakse za okoliš-

¹⁷ — Sodba z dne 12. junija 2003 v zadevi Komisija proti Italiji (C-363/00, Recueil, str. I-5767, točka 22).

čine tega primera; naloge niso olajšali prefinjena zapletenost prehodnih odločb in odnosi med njimi samimi ter z drugimi določbami, katerih kršitev je očitana.

1999 in enakovredne zahteve iz člena 18(1) in (2) Direktive 98/10 za leto 2000 ter ali je bila objavljena izjava o skladnosti za vsako od zadevnih let.

44. Vendar se mi zdi, da razprava – in v bistvu celotno vprašanje o dopustnosti, kot je bilo zastavljeno – temelji na napačnem razumevanju.

45. Kot je pravilno opozorila luksemburška vlada, je predmet spora v skladu s členom 226 ES opredeljen v predhodnem postopku, predvsem z obrazloženim mnenjem.¹⁸

46. Iz spisa jasno izhaja, da se pritožba Komisije nanaša na domnevno neizpolnitev Luksemburga v zvezi s preveritvijo pristojnega neodvisnega organa, ali je EPT izpolnil zahteve glede stroškovnega računovodstva iz člena 7(5) Direktive 97/33 za leti 1998 in

47. Določena druga vprašanja – kot morebitni začetni neuspeh pri določanju upoštevanih sistemov stroškovnega računovodstva ali pri opredeljevanju obvezne preveritve skladnosti – so se pojavila med predhodnim postopkom, vendar jih obrazloženi mnenji ne omenjata, zaradi česar je mogoče domnevati, da je bila Komisija glede tega zadovoljna. Obrazloženi mnenji sta omejeni na dejansko neizvršitev preveritve skladnosti in na neobjavo izjav o skladnosti.

48. V prvem obrazloženem mnenju (Direktiva 97/33) je navedeno, da zadeva leti 1998 in 1999. V drugem obrazloženem mnenju (Direktiva 98/10) – drugače kot v prejšnjem opominu – leto 2000 ni izrecno navedeno; v mnenju je preprosto ugotovljeno, da „jusqu'à présent“ preveritev ali objava še ni bila opravljena. To lahko razumemo tako, da se očitana kršitev razširja na vsa leta od 1998, ko je direktiva začela veljati, do 2002, ki je bilo zadnje leto pred obrazloženim mnenjem.

¹⁸ — Za novejšo razlago načel glej sodbo Sodišča z dne 24. junija 2004 v zadevi Komisija proti Nizozemski (C-350/02, ZOdl., str. I-6213, točke od 18 do 21).

Vendar glede tega ni izrecnih navedb, poleg tega pa se predmeta spora načelno ne sme razširjati, razen glede podrobnosti, čez okvir, ki je opredeljen v opominu; zato menim, da je bolje domnevati, da je upošteveno samo leto 2000. Drugi tožbeni predlog je prav tako treba oblikovati v tem smislu.

umaknjene. Torej, če Luksemburg do tega datuma ni poskrbel za preveritev in objavo izjav za leta od 1998 do 2000, to ne pomeni, da je teh obveznosti oproščen.

49. V vsakem primeru pa iz celotnega predhodnega postopka jasno izhaja, da so sporne le določene neizpolnitve glede zagotovitve preveritve in objave v letih, ko so direktive veljale v celoti in so jih morale države članice izpolnjevati.

52. Utemeljitev Luksemburga, da je Direktiva 98/10 „izčrpala svoje učinke“ pred iztekom roka za izpolnitev, ki je naveden v drugem obrazloženem mnenju, je tako brezpredmetna. Glede na to navedena stališča iz sodne prakse, ki poudarjajo, da je treba položaj presojati ob izteku roka, predvidenega za izpolnitev, in da mora kršitev v tistem trenutku še trajati, tu niso upoštevna.

50. Vprašanje glede neizpolnitve obveznosti v zvezi z nadaljnjimi obdobji, v katerih je veljal novi okvir in/ali prehodne določbe, se ne pojavlja. Zato se mi zdi, da te določbe za ta postopek nimajo nobenega pomena.

51. Prav tako nikakor nima pomena razveljavitev direktiv 97/33 in 98/10, ki je začela učinkovati 25. julija 2003. Ker nista bili razveljavljeni z retroaktivnim učinkom, tudi obveznosti, ki sta jih nalagali na države članice za čas pred razveljavitvijo, niso bile

53. Luksemburgu se tu očita – ne da bi bilo treba upoštevati učinek prehodnih določb –, da s tem, da ni izvedel preveritve in objavil izjav o skladnosti za obdobja, za katera ta obveznost ni bila razveljavljena, še vedno ni izpolnil svojih obveznosti. Tu gre za zelo drugačen položaj kot na primer pri neizvedbi prenosa direktive, ki je bila razveljavljena pred iztekom za to določenega roka. Enak

sklep velja, *a fortiori*, glede Direktive 97/33, ki je ob izteku roka, določenega v prvem obrazloženem mnenju, še vedno bila v veljavi. Dodamo lahko, da je pravni interes za doseg odločitve v zvezi s kršitvijo lahko možnost, da bi se stranki lahko nanjo oprli pri morebitnih odškodninskih zahtevkih.

trenutka objave direktiv, ki tvorijo novi regulativni okvir, to je od 24. aprila 2002, nadaljnji prenos obveznosti iz okvira iz leta 1998 lahko izvršen le, če bi bil v skladu z novim regulativnim okvirom. Samodejne obveznosti iz direktiv 97/33 in 98/10 niso bile združljive s sistemom presoje glede potrebe po obveznostih iz novega regulativnega okvira.

54. Tako menim, da je ugovor nedopustnosti neutemeljen.

Temelj

55. Luksemburg navaja dva razloga v podporo trditvi, da je tožba neutemeljena.

57. Zopet, menim, da ta razlog temelji na napačnem razumevanju obsega tožbe. Komisija ne trdi, da Luksemburg ni izpolnil katere od obveznosti v obdobju po 24. aprilu 2002, ampak da ni zagotovil ustrezne preveritve in objave za leti 1998 in 1999 (Direktiva 97/33) in leto 2000 (Direktiva 98/10). Ne vidim, kako bi izpolnitev teh obveznosti lahko kakor koli vplivala na prenos novih direktiv v – nujno – poznejših letih.

56. Prvič, navaja sodbo Sodišča v zadevi Inter-Environnement Wallonie,¹⁹ in sicer z namenom pokazati, da države članice v času, določenemu za prenos direktive, ne smejo sprejemati ukrepov, ki bi lahko resno ogrozili doseg cilja direktive. Zato bi bil od

58. Drugič, Luksemburg trdi, da prehodnih določb novega regulativnega okvira ni mo-

¹⁹ — Sodba Sodišča z dne 18. decembra 1997 v zadevi Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, Recueil, str. I-7411, točka 45).

goče uporabiti v zvezi z okoliščinami te tožbe. Menim, da velja *ratione temporis*, kot sem razložil zgoraj, ne glede na to, ali jih je mogoče uporabiti tudi *ratione materiae*. Ker jih torej ni mogoče uporabiti, tudi nimajo pomena za presojo tožbe, ki jo je vložila Komisija.

59. Nazadnje, Luksemburg kratko predstavi še tretji *ad abundantiam* dokaz („à titre surabondant“). Opozarja, da sta vsako leto od leta 1998 ILT in njegov naslednik ILR pregledala in potrdila referenčne ponudbe EPT za medomrežno povezovanje in da so bile te ponudbe objavljene. Postopek je vključeval tudi preveritev, ali EPT izpolnjuje načela stroškovne naravnosti, kar nujno pomeni ugotavljanje, ali so bili uporabljeni ustrezni računovodski mehanizmi. Torej je Luksemburg v resnici izpolnil obveznosti v zvezi s preveritvijo skladnosti in objavo izjav o skladnosti.

60. Če je veljavna, ima ta utemeljitev večji pomen, kot mu ga očitno pripisuje Luksemburg. Vendar menim, da ne zahteva daljše obravnave.

61. Referenčne ponudbe za medomrežno povezovanje so urejene v členu 7(2) in (3) Direktive 97/33; določbi se uporabita enako kot člen 7(5), in sicer za telekomunikacijske operaterje z občutno tržno močjo. Kolikor je upoštevno, se določbi glasita:

„2. Cene medomrežnega povezovanja spoštujejo načela preglednosti in stroškovne naravnosti. Podjetje, ki s svojimi napravami zagotavlja medomrežno povezovanje, mora dokazati, da so cene izračunane na podlagi realnih stroškov, vključno s primerno stopnjo donosnosti naložbe. Nacionalni regulativni organi lahko zahtevajo od podjetja, da jim popolnoma utemelji cene medomrežnega povezovanja, in lahko po potrebi zahtevajo prilagoditev cen [...]“.

3. Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da se objavi [...] referenčna ponudba medomrežnega povezovanja. Referenčna ponudba medomrežnega povezovanja vsebuje opis ponudb medomrežnega povezovanja, razčlenjenih na komponente v skladu s tržnimi potrebami in ustrezna določila in pogoje, vključno s cenami.

Lahko je določenih več različnih cen, določil in pogojev medomrežnega povezovanja za različne kategorije podjetij, ki so pooblaščenca zagotavljati omrežje in storitve, kadar se lahko te razlike objektivno utemeljijo na podlagi vrste zagotovljenega medomrežnega povezovanja in/ali pogojev pridobitve zadevne nacionalne licence. Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da te razlike ne vodijo do izkrivljanja konkurence, in predvsem, da podjetje uporablja iste cene ter ustrezna določila in pogoje medomrežnega povezovanja, kot pri zagotavljanju medomrežnega povezovanja za svoje storitve ali storitve hčerinskih podjetij ali družbenikov [...].

Nacionalni regulativni organ lahko določi spremembe referenčne ponudbe medomrežnega povezovanja, če so te utemeljene.

[...]“.

62. Zdi se mi, da je primerna preveritev skladnosti z ustreznimi sistemi stroškovnega računovodstva dejansko pogoj za pravilno presojo referenčnih ponudb za medmrežno povezovanje. Vendar na podlagi tega ne sklepam, da izvedba te presoje pomeni izpolnitev pogojev stroškovnega računovodstva. Nasprotno, šele ko so ti pogoji izpolnjeni, lahko zagotovimo veljavnost presoje referenčnih ponudb za medmrežno povezovanje.

63. Zato zadnji razlog luksemburške vlade očitno ne more biti upošteven za utemeljitev obrambe zoper to tožbo. Poleg tega je razlog, kot je opozorila Komisija, v nasprotju z izrecnim priznanjem, ki ga je vlada dala med predhodnim postopkom, in sicer da v zadevnih letih ni bilo preveritve ali objave, kakršni zahtevata člen 7(5) Direktive 97/33 ali člen 18(1) in (2) Direktive 98/10, saj EPT, med drugim, ni dal na voljo vseh potrebnih podatkov.

Stroški

64. V skladu s členom 69(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni.

65. V tej zadevi Komisija ni oblikovala predlogov glede stroškov, zato vsaka stranka nosi svoje stroške.

Predlog

66. Tako menim, da bi Sodišče moralo

1. razglasiti:

- da Veliko vojvodstvo Luksemburg, s tem, da ni izpolnilo obveznosti, da neodvisen pristojni organ preveri skladnost sistemov stroškovnega računovodstva in da se objavi izjava o skladnosti za leti 1998 in 1999, ni izpolnilo obveznosti iz člena 7(5) Direktive 97/33/ES; in
- s tem, da za leto 2000 v praksi ni pravilno uporabilo ukrepov za namene prenosa člena 18(1) in (2) Direktive 98/10/ES glede preveritev skladnosti sistema stroškovnega računovodstva nacionalnega regulativnega organa ali drugega usposobljenega organa, ki je neodvisen od telekomunikacijskega podjetja in ga potrdi nacionalni regulativni organ, in glede vsakoletne objave izjave o skladnosti, ni izpolnilo obveznosti iz člena 18 te direktive;

2. vsaki stranki naložiti plačilo njunih stroškov.